

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10CoP/15/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5719200119
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 03. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Róbert Urban
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2021:5719200119.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Róberta Urbana a sudcov JUDr. Amálie Paulerovej a JUDr. Erika Vargu, v právnej veci navrhovateľky N. H., nar. XX.X.XXXX, bytom S., J. M. č. X/XX, proti osobe povinnej platiť výživné (otcovi) S. H., nar. XX.X.XXXX, bytom Spojené Kráľovstvo, XXX M. V., G., G XAA, o návrhu na zvýšenie výživného na plnoleté dieťa, na základe odvolania osoby povinnej platiť výživné (otca) proti rozsudku Okresného súdu Martin č. k. 17Pc/1/2019-125 zo dňa 21. novembra 2019 v spojení s dopĺňacím rozsudkom č. k. 17Pc/1/2019-234 zo dňa 9. júla 2020, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu vo výroku o uložení povinnosti otcovi S. H. platiť navrhovateľke výživné v sume 170 eur mesačne počnúc dňom 10.1.2019 **m e n í** tak, že otec S. H. **bol/je p o v i n n ý** v období od 10.1.2019 do 31.12.2019 prispievať na výživu navrhovateľky výživným v sume 130 eur mesačne vždy do 20. dňa v mesiaci vopred k rukám navrhovateľky. Vo zvyšnej časti (nad sumu 130 eur mesačne a do sumy 170 eur mesačne) v období od 10.1.2019 do 31.12.2019 návrh navrhovateľky **z a m i e t a**.

Týmto sa mení vo vzťahu k obdobiu od 10.1.2019 do 31.12.2019 rozsudok Okresného súdu Martin č. k. 9C 148/06-32 zo dňa 30.11.2006 vo výroku o výživnom otca na (v tom čase) maloletú N., nar. XX.X.XXXX.

Rozsudok okresného súdu vo výroku o výživnom otca na navrhovateľku vo vzťahu k obdobiu od 1.1.2020, vo výroku o dlžnom výživnom a vo výroku o nároku na náhradu trov konania **z r u š u j e** a vec mu v rozsahu zrušenia **v r a c i a** na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

Rozsudok okresného súdu **z o s t á v a n e d o t k n u t ý** vo výroku o zamietnutí žaloby vo zvyšku (nad sumu 170 eur mesačne od 10.1.2019).

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom okresný súd uložil otcovi (ako osobe povinnej platiť výživné) povinnosť platiť navrhovateľke výživné v sume 170 eur mesačne s účinnosťou od 10.1.2019. Vychádzal z toho, že od doby, keď bolo naposledy určené výživné (v roku 2006), sa pomery na strane navrhovateľky výrazným spôsobom zmenili; v tom čase navštevovala materskú školu a v súčasnosti je už dospelým človekom študujúcim v maturitnom ročníku strednej školy. Konštatoval, že potreby navrhovateľky financuje jej matka spolu s terajším manželom (s ktorým majú ďalšie tri maloleté deti). Celkový príjem domácnosti navrhovateľky predstavuje 1.014,70 eur + 99,58 eur výživného na navrhovateľku a po odpočítaní nevyhnutných výdavkov na nájom, plyn, elektrinu a splátky úveru zostáva pre potreby šesťčlennej rodiny suma 754,70 eur.

2. Okresný súd ustálil, že príjem otca činí 1.428 libier mesačne. Jeho manželka príjem nemá, pretože stratila nárok na rodičovský príspevok, „z čoho je zrejmé, že môže pracovať, ale nepracuje, čo nemôže byť na ťarchu navrhovateľky“. Po odpočítaní nevyhnutných výdavkov domácnosti otca (nájom, plyn, elektrina, voda a odpad) zostáva jeho štvorčlennej rodine suma 563,59 eur (657,52 libier; pomer medzi eurom a britskou librou je opačný - pozn. odvolacieho súdu). Nadväzne okresný súd mal za to, že je v možnostiach a schopnostiach otca platiť navrhovateľke výživné v sume 170 eur mesačne. Za „absolútne nepochopiteľnú“ označil otcovu obranu, že pri zvýšení výživného sa jeho dve maloleté deti ocitnú v núdzi a chudobe na úkor navrhovateľky. Okresný súd zdôraznil, že navrhovateľka predsa nežije na úkor svojich nevlastných súrodencov, ale všetky deti otca majú právo na rovnaký životný štandard, pričom potreby navrhovateľky vzhľadom na jej vek a štúdium „ďaleko prevyšujú“ potreby maloletých detí otca. Navyše, navrhovateľka je ukrátená o osobnú starostlivosť zo strany otca.

3. V súvislosti s otcovými výdavkami na poistenie auta, cestnú daň, pohonné hmoty, úver, životnú poisťku, telefóny a internet okresný súd uviedol, že v zmysle § 62 ods. 5 Zákona o rodine má výživné pred nimi prednosť; preto ich nebral do úvahy. Zohľadnil aj (širšie) majetkové pomery otca, keď jeho manželka kúpila nehnuteľnosť na Slovensku, na ktorú si vzali spoločný úver 56.000 eur; teda táto nehnuteľnosť „pravdepodobne patrí do BSM“. Nakoľko otec žije dlhodobo v Anglicku, vlastníctvo a financovanie danej nehnuteľnosti považoval okresný súd za nadštandardné. Dodal, že vyživovacia povinnosť má prednosť aj pred financovaním auta otca zn. BMW.

4. Vzhľadom na určenie/zvýšenie výživného s účinnosťou od 10.1.2019 otcovi vznikol nedoplatok na tomto výživnom za obdobie od januára až do októbra 2019 v sume 654,20 eur, ktoré dlžné výživné mu okresný súd povolil splácať spolu s bežným výživným v splátkach po 10 eur mesačne. O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na ich náhradu. Dopĺňacím rozsudkom zamietol „žalobu“ vo zvyšku; v konkrétnostiach súdenej veci išlo o navrhovateľkou uplatňovaný nárok v rozsahu 80 eur mesačne (nad okresným súdom určenú sumu 170 eur a do navrhovateľkou požadovanej sumy 250 eur).

5. Proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote podal odvolanie otec, ktorý sa alternatívne domáhal jeho zmeny tak, že výživné bude určené v sume 125 eur (v závere odvolania uvádzal sumu 115 až 118 eur) mesačne, alebo jeho zrušenia a vrátenia veci na ďalšie konanie. Poukazoval na to, že došlo k zníženiu jeho príjmu, ktorú okolnosť už avizoval okresnému súdu pred pojednávaním dňa 21.11.2019; od januára 2020 zarába len 959,35 libier mesačne. Po zaplatení základných výdavkov (nájom, elektrina, voda, plyn a odpad) mu zostáva len 126,40 libier; z čoho nie je spôsobilý uhrádzať výživné určené v sume 170 eur mesačne. Nesúhlasil s nezohľadnením ďalších nevyhnutných výdavkov - telefón, internet, náklady na prevádzku motorového vozidla (doplnil, že ním vlastnené vozidlo zn. BMW má 13 rokov; „nie je to žiadne nové auto“).

6. Odvolateľ namietal, že okresný súd nezapočítal do príjmov rodiny navrhovateľky príjem jej matky, ktorá sa zamestnala a ani daňový bonus poberaný na štyri deti. Ak by tak učinil - spoločne s určeným výživným - by príjmy rodiny matky boli výrazne vyššie, ako príjmy jeho rodiny. Potvrdil, že jeho manželka síce nepracuje, ale z dôvodu osobnej starostlivosti o ich mladšie dieťa nemôže nastúpiť do zamestnania; umiestnenie tohto dieťaťa do škôlky neprichádza do úvahy, keďže s poukazom na súvisiace výdavky v anglických pomeroch si to finančne nemôžu dovoliť. Do pozornosti dával aj spôsob riešenia a úpravy vyživovacích povinností v Anglicku v prípade uzavretia ďalšieho/nového manželstva rodičom dieťaťa. Zdôraznil, že po znížení jeho zárobku pre potreby celej rodiny zostane suma 15 libier mesačne, eventuálne „úplne nič“.

7. Navrhovateľka vo vyjadrení k odvolaniu poukázala na to, že podľa tvrdení otca už aj bez zaplatenia výživného je jeho rodina v mínuse. „Nerozumela“, prečo si otec, ktorý denne odpracuje len 6 hodín, alebo jeho manželka, nenájdu ďalšiu prácu, „aby mali z čoho žiť“. Uviedla, že hoci jej matka sa zamestnala, príjem ich domácnosti sa zvýšil len „o nejakých 150 eur“; matka zarába okolo 470 eur mesačne a predtým si popri rodičovskom príspevku (220 eur) dokázala privyrobiť okolo 100 eur mesačne. Predmetné zvýšenie príjmu pokryje len výdavky na zaplatenie škôlky, ktorú začali navštevovať mladšie sestry navrhovateľky. Navrhovateľka dávala do pozornosti, že vzhľadom na jej nadpriemerné výsledky na strednej škole je veľký predpoklad, že bude pokračovať v štúdiu i na vysokej škole. Doplnila, že podaním návrhu na začatie konania nechcela rozpútať žiadne konflikty rodičov, ale je faktom, že jej výdavky finančne aktuálne viac zaťažujú matku ako otca.

8. V následnej reakcii otec zotrval na svojom odvolaní a žiadal výživné upraviť na sumu 99 libier mesačne. Uviedol, že je rád (aj v súvislosti s dopadom ochorenia Covid-19 na zamestnanosť), že má

aspoň nejakú prácu; osobitne, keď všetko zdražieva (aktuálne - v danom čase - poplatky za vodu, smeti,...). Dodal, že finančne mu musí pomáhať (širšia) rodina, ktorej však požičané prostriedky bude musieť vrátiť. Otec zopakoval, že na zaplatenie tak vysokého výživného, ako určil okresný súd, nemá prostriedky.

9. Taktiež navrhovateľka zotrvala na svojich pôvodných postojoch prezentovaných v odvolacom štádiu konania. Rovnako jej matke s manželom sa znížil príjem v súvislosti s obmedzeniami spojenými s ochorením Covid-19. Doplnila, že už je oficiálne prijatá na Ekonomickú univerzitu v Bratislave, (aj) v ktorej spojitosti nesúhlasila so znížením výživného zo sumy 170 eur + 10 eur.

10. Krajský súd, ako súd odvolací, vec preskúmal bez viazanosti odvolacími dôvodmi (§ 66 CMP) a v rozsahu vymedzenom odvolaním (§ 65 CMP), z ktorého titulu rozsudok okresného súdu zostal nedotknutý v odvolaní nenapadnutom výroku o zamietnutí návrhu (žaloby) vo zvyšnej časti a bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 a contrario v spojení s § 219 ods. 3 CSP) rozsudok okresného súdu podľa § 388 CSP zmenil v časti o výživnom za obdobie od 10.1.2019 do 31.12.2019 tak, ako je konštatované vo výroku tohto rozhodnutia a vo zvyšnej preskúmvanej časti rozsudok okresného súdu podľa § 389 ods. 1 písm. c/ v spojení s § 35 a § 36 CMP a § 391 ods. 1 CSP zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

11. Hoci vo vzťahu k plnoletosti navrhovateľky je napadnuté rozhodnutie prvým rozhodnutím súdu o výživnom, svojou povahou sa nejedná o prvotné určenie výživného, ale o zmenu predchádzajúceho rozhodnutia (ešte z obdobia maloletosti navrhovateľky) o výživnom. Okresný súd takto k prejednávanej prípadu i pristupoval, keď vyhodnocoval zmenu pomerov oproti predošlému rozhodnutiu, ktorým bol rozsudok ťamojšieho súdu č. k. 9C 148/06-32 30.11.2006.

12. Skutočnosť, že označené rozhodnutie je právoplatné a záväzné, čo okrem iného znamená, že ho v aktuálnom konaní nemožno prehodnocovať, resp. revidovať, nebráni vysloveniu všeobecnejšieho hodnotiaceho konštatovania týkajúceho sa výšky (vtedy určeného) výživného. Na maloletú N., ktorá v predmetnom čase navštevovala materskú školu, bolo určené výživné v sume 3.000,-Sk, ktorá čiastka v danom období značne prevyšovala obvykle určovanú výšku výživného v obdobných prípadoch. Len pre porovnanie takáto výška výživného sa určovala vo vzťahu k deťom/výživou oprávneným osobám, ktoré študovali na vysokej škole mimo miesta bydliska. Samotný rozsudok okresného súdu z 30.11.2006 pritom obsahuje len jeho záver, že považoval výživné v sume 3.000 Sk mesačne za „reálne, ktoré by mohol otec platiť“. Nevymedzuje však žiadnu výšku príjmu otca, z ktorého v danom období konajúci súd vychádzal, či aspoň konkrétne vyhodnotenie potenciality príjmu otca.

13. Zároveň problémom takto vysoko („štedro“) stanovených vyživovacích povinností, ktoré idú už v nízkom veku dieťaťa až na absolútnu hranu možností povinného rodiča, je veľmi malý potenciál na ich zásadnejšiu zmenu (v zmysle zvýšenia) v neskoršom období. Osobitne, ak sa výrazne zmenia nielen pomery výživou oprávneného dieťaťa (logicky spojené s rastom a celkovým dospievaním), ale aj širšie relevantné súvislosti rozhodné pre určovanie výšky výživného.

14. Práve túto zásadnú okolnosť okresný súd dôsledne nevyhodnotil. V čase pôvodnej úpravy výživného v roku 2006 bola (v tom období maloletá) N. jediným dieťaťom tak matky, ako i otca. Aktuálne má päť nevlastných súrodencov (troch z manželského vzťahu matky a dvoch z manželstva otca), čo priam až dramaticky dopadá na schopnosť rodičov uspokojovať jej odôvodnené potreby. Hoci je nepochybné, že potreby dospelaj (cca 20 ročne) ženy sú výrazne odlišné od potrieb maloletých detí v predškolskom, resp. rannom školskom veku, existencia ďalších vyživovacích povinností nevyhnutne podstatným spôsobom (z pohľadu navrhovateľky negatívne) ovplyvňuje rozsah schopnosti uspokojovania potrieb takejto dospelaj osoby zo strany rodičov. Zjednodušene povedané, vyšší počet (nevlastných) súrodencov znižuje objektívnu mieru schopnosti oboch rodičov prispievať na výživu navrhovateľky a nutne vedie k jej faktickému uskromneniu sa.

15. Čiastočne dôvodne odvolateľ/otec taktiež namietal, že okresný súd nezohľadnil príjem matky navrhovateľky zo zamestnania (vrátane daňových bonusov), do ktorého nastúpila v priebehu roku 2019. Uvedené bolo žiaduce o to viac, že okresný súd zvolil prístup, pri ktorom (aj pre úpravu výživného do budúcnosti) sumarizoval príjmy a výdavky domácností matky a otca navrhovateľky. V tomto ohľade celkom neobstojí protiargument navrhovateľky, že z komplexného hľadiska nástupom jej matky do

zamestnania ani nedošlo k nárastu príjmu domácnosti matky, okresný súd totiž vychádzal len z výšky dávky rodičovského príspevku, a nie aj z príjmu získaného občasnou brigádnicou činnosťou matky navrhovateľky v období, kedy bola ešte na rodičovskej dovolenke.

16. V zmysle § 62 ods. 5 veta prvá Zákona o rodine má síce výživné prednosť pred inými výdavkami, čo však nie je možné vykladať tak, že na tieto „iné výdavky“ sa vôbec nebude prihliadať. Ide predovšetkým o výdavky za služby, ktoré sú v súčasnosti (o to viac v dobe obmedzení spôsobených ochorením Covid-19) už takmer nevyhnutné, resp. nezastupiteľné; t.j. výdavky na telefón, či internet.

17. Obdobne nevyhnutným výdajom sú i náklady vynakladané na dochádzanie do zamestnania. Ak sa aj nepreukáže nutnosť používania za daným účelom osobného motorového vozidla, tak minimálne výdavky na cestovanie verejnou dopravou, sú výdavkami opodstatnene vynakladanými v záujme zabezpečenia príjmu, a teda i (primárneho) zdroja na platenie výživného.

18. Dokazovaním bolo ustálené, že v roku 2019 príjem otca dosahoval 1.428 libier, t. j. cca 1.640 eur, z ktorého príjmu i pri značne vysokých nákladoch na bývanie (zahŕňajúcich i platby za energie a súvisiace služby) vo Veľkej Británii a existencii ďalších dvoch vyživovacích povinností k (maloletým) deťom, bol otec spôsobilý prispievať na výživu navrhovateľky sumou vyššou ako bola suma určená pôvodne v roku 2006. V období od 10.1.2019 (od podania návrhu) do 31.12.2019 považoval krajský súd za zodpovedajúce (najmä) vyššie vymedzeným konkrétnosťami súdnej veci výšku výživného 130 eur mesačne, v ktorom smere zmenil rozsudok okresného súdu a vo zvyšku (nad sumu 130 eur a do sumy 170 eur mesačne) návrh vo vzťahu k danému časovému intervalu zamietol.

19. Len pre úplnosť krajský súd dodáva/opakuje, že už okresným súdom zamietnutá časť návrhu navrhovateľky (nad sumu 170 eur mesačne do sumy 250 eur mesačne za celé obdobie od 10.1.2019) nebola odvolaním napadnutá, preto sa stala právoplatne uzavretou. Aj v ďalšom pokračovaní v konaní bude jeho predmetom len návrh navrhovateľky na určenie/zvýšenie výživného do výšky 170 eur mesačne - v dôsledku zmeňujúceho rozhodnutia - pre obdobie od 1.1.2020.

20. Po rozhodnutí okresného súdu došlo k zásadným zmenám v príjme otca (k jeho poklesu cca o tretinu), ktorú okolnosť v nadväzujúcich reakciách nespochybňovala ani navrhovateľka. Rovnako s pravdepodobnosťou hraničiacou s istotou došlo k zmenám i v pomeroch navrhovateľky (ukončenie stredoškolského štúdia a zrejme nástup na štúdium vysokoškolské). Rozsah dokazovania, ktorý je nutné v danom smere vykonať, prekračuje bezprostredný rámec odvolacieho (prioritne prieskumného) konania. Z daného titulu v súvislosti s obdobiem od 1.1.2020 bolo rozhodnutie okresného súdu zrušené a vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

21. Úlohou okresného súdu bude ustáliť odôvodnené potreby výživou oprávnenej osoby (navrhovateľky), ako i schopnosti a možnosti výživou povinnej osoby (otca) v relevantnom období. V procesnom postupe je žiaduce zvoliť takú formu, ktorá umožní (najmä) otcovi reagovať bezprostrednejšie. Do úvahy prichádza aj eventualita vykonania pojednávania prostredníctvom videokonferencie alebo iným prostriedkom komunikačnej technológie (§ 175 ods. 2 CSP).

22. Pokiaľ bude okresný súd komunikovať s otcom naďalej najmä písomne, zrejme najefektívnejším je elektronický spôsob komunikácie (mailom), pri ktorej musia byť otázky formulované dostatočne konkrétne. Rovnako musí byť okresný súd dôsledný vo vyžadovaní si jednoznačných a skutkovo vyčerpávajúcich odpovedí od otca; ktoré konštatovanie platí i pre priamu ústnu komunikáciu vo vzťahu k navrhovateľke.

23. Vo vzťahu k otcovi pôjde okrem iného o ustálenie rozhodných okolností viažucich sa na pobyt jeho rodiny vo Veľkej Británii. Aj v súvislosti so značným poklesom príjmu otca a pri - porovnaní s podmienkami SR - výrazne vyššími výdavkami na bývanie, resp. celkovo „na život“ vo Veľkej Británii, ide o otázku takmer až zásadnú. Inými slovami, či minimálne z ekonomického hľadiska (ale aj napríklad z hľadiska dostupnosti zdravotnej starostlivosti, či predškolskej a školskej dochádzky maloletých detí) by nebol výhodnejší návrat rodiny na Slovensko. Osobitne, ak otcove zručnosti sú na pracovnom trhu v Slovenskej republike žiadané a zamestnávateľia nedostatok pracovnej sily riešia jej „importom“ z cudziny.

24. Krajský súd zrušil aj výrok o dlžnom výživnom. Napriek tomu, že z hľadiska „uzavretého“ obdobia (od 10.1 do 31.12.2019) by bolo možné predmetnú sumu ustáliť, je vhodnejšie, aby sa nedoplatok na (zvýšenom) výživnom vymedzil za celé posudzované/ relevantné obdobie.

25. Súčasne je na druhej strane potrebné dodať, že hoci výroky o dlžnom výživnom (resp. o nedoplatkoch na výživnom) sú spravidla súčasťou výrokových častí súdnych rozhodnutí, nemajú základ v (aktuálne účinnej) právnej úprave. Svojou povahou ide skôr o akúsi neformálnu tradíciu v činnosti (slovenských) súdov bezprostredne v základných konaniach o výživnom nahrádzať aj prípadné exekučné konania; ku ktorým však reálne ani nemusí dôjsť.

26. Ako výrok závislý od zrušenej meritornej časti musel byť zrušený tiež výrok o nároku na náhradu trov konania. V novom rozhodnutí rozhodne okresný súd i o trovách tohto odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

27. Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné dovolanie z dôvodov vymedzených v § 420 a § 421 ods. 1 CSP. Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané, v lehote dvoch mesiacov od doručenia tohto rozhodnutia na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom a dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Táto povinnosť neplatí v prípadoch vymedzených v § 429 ods. 2 CSP.

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom a dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Táto povinnosť neplatí v prípadoch vymedzených v § 429 ods. 2 CSP.